

Bergelbing
vande In-
nemers van
Breda.

Den Prince Maurics, met consent vande Ho. Mo. Heeren Staten/ heeft den Capiteyn Herauguier beschoncken met t Goubernement der Stadt/ Casteel/ ende Landt van Breda/ met volcomen bevel.

En Capiteyn Lambert Charles wiert gegeven het officie van Sergeant Major ende daer nae om zyn cloeckmoedicheyts wil is hy byde selve Heere gemaect Gouverneur van Nimmegē, welche staet hy tot noch toe met groot lof en eere bedient heeft: de ander Capiteynen en particuliere Soldaten werde elck een vande voorsz penningen ofte medaillen van sijne goude/ en een somme gelts/ vereert met belofte van gebozert te worden elck nae sijn qualiteyt en verdienste: De Schippers wierden bepede oock

beschoncken ende gebozert met een pensioen haer leven lang geduyzende.

De Stad wiert terstont besocht upt Holland na de bestelde ordy vande Prince Maurics ende den Heer Oldenbarneveldt met allerhande noodduyft van amunitie ende victualie wel vooz anderhalf jaer: eer thien daghen ten eynde quamen so werden daer ingeleyt 4000 Heerden / en 2 vaendelen Doetknechten/ de Bozgherijē heeft haer oock in 5 Vaendelen gedect om neffens het Crichs- volck te waken.

Ende hebben alsoo met hulpe des Almachtighen de Stadt / tot den dach van heden beswaert/ Godt geve de selve tot synder eeren/ en welvaert deser Landen / noch langhe jaeren mach beschuttet ende beschermt werden.

Verclaringhe vande Letteren die inde Figuyre gestelt sijn.

1. Die Stadt Sevenbergen.
2. Het Fort Nordam.
3. Plaetse daer die Soldaten by nacht int rurschep zijn ghegaen.
4. Plaetse alwaer het Schip lach, na dat het vande Soldaten was ingehaelt.
5. Twee corps-guarden van dees scheeps-Soldaten overvallen.

6. Vyr-valghedaen uyt het binnen-Hoff, gherefistert, ende te rugghe ghedreven.
7. Brugghe van t Casteel, by die vande Stadt ende haere Soldaten verbrandt.
8. Poorte daer door zijn Excel. met ander ende meerder crichs-volck is ingecomen.
9. Tvluchten der Italiaenen siende het Casteel verloten.

Graeff Karel van Mansveldt,

Beschiet ende bestormt de Schantse van NOORDAM,

dan vverdt mannelick affgeslagen, den 14 Mey 1590.

En Prince van Parma siende / dat sijn Excellentie van Nassau, hen vooz eenen behendigen aenslach/ de Stadt Breda ingenomen ende affhandich gemaect hadde / soo heeft hy om meerder ongheval te mijden / ende de Stadt te benouwen / eer de

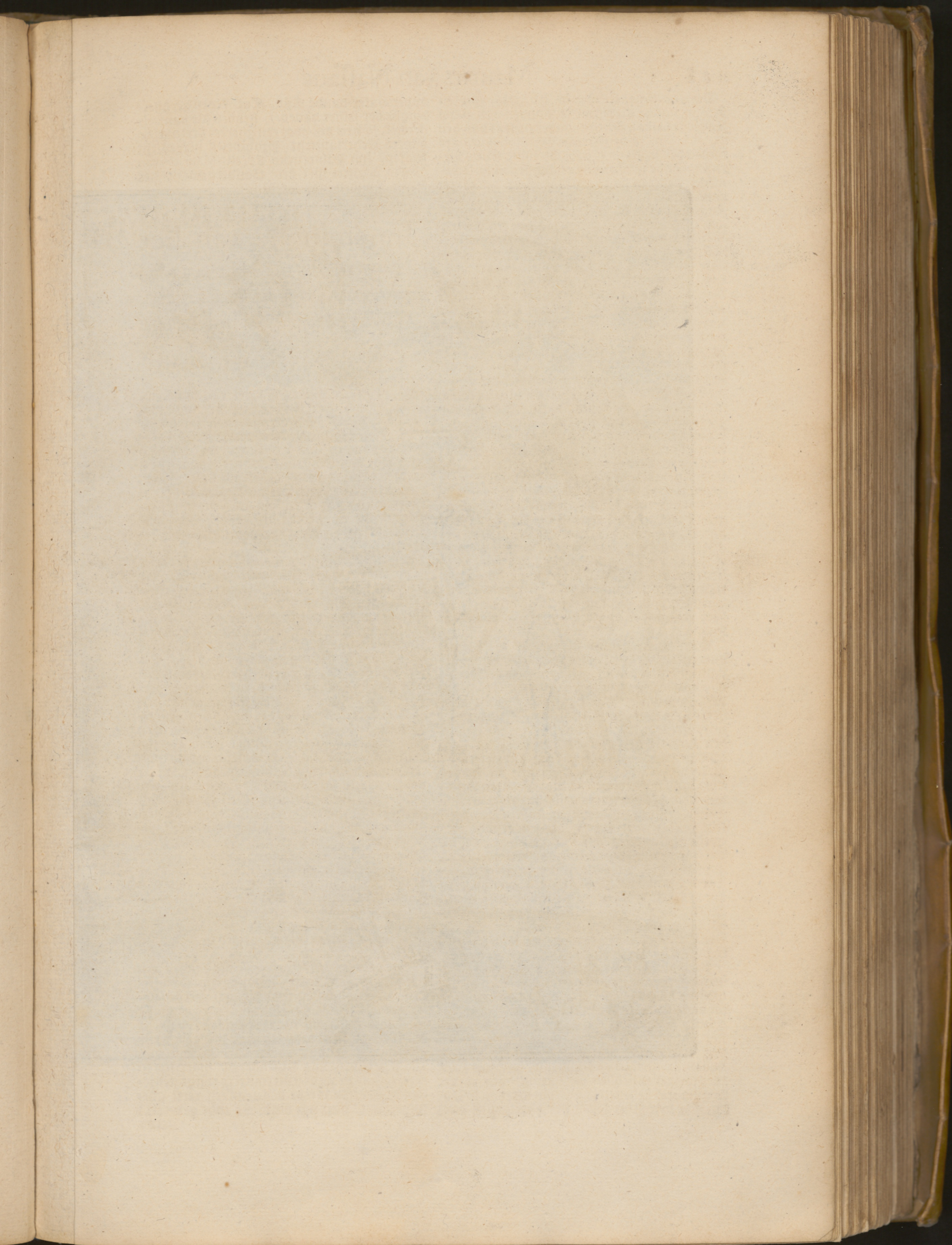
maendt Maerte uptginck / ghesonden Graeff Karel van Mansvelt, met ontrent vier duysent mannen naer Breda, om haer coursen te beletten/ ender platte landt te bezyden/ die terstont rondtomme Oosterhout, Teringhe, ende andere hequame plaetsen besetten/ ende nam in Sevenbergen, ende andere plaetsen / daer sy groote wreethypt bedryven met roven ende moozden. Ter Heydeneen Doop tusschen Sevenbergen, ende Breda op een Rivierken de Mercke/ heeft hy een Schantse sterck ende groot met een brugge ober t water gemaecht/ om daer mede alle toevoer te water naer Breda te beletten/ so lange met sijnen Legher daerligghende / tot dat alles opghemaecht was/ denckende daer mede Breda te, benouwen.

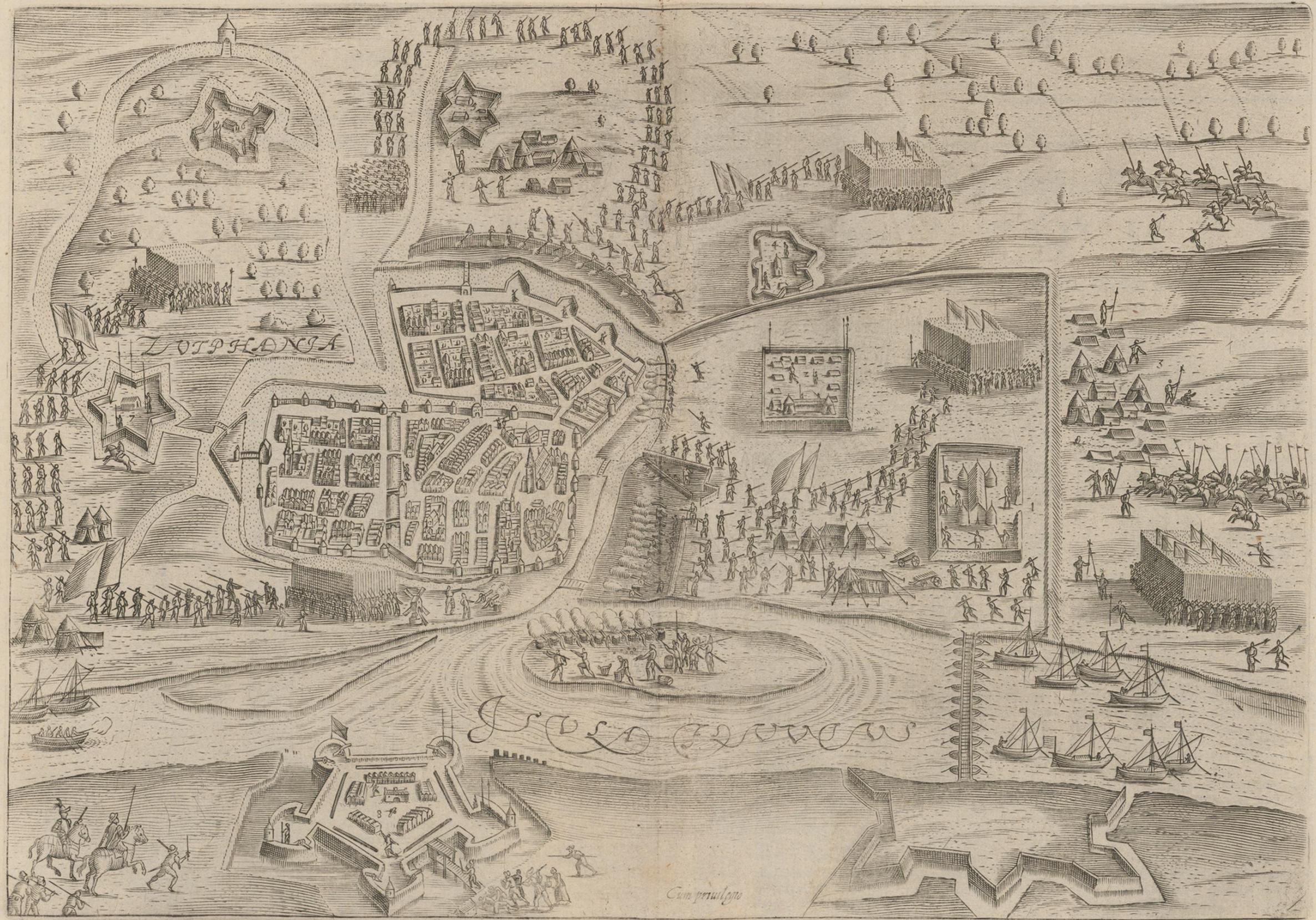
Hy heeft daerentusschen in Mey de schantse der Staten by Sevenbergē, Noorddam, geheere liggende vast opt water/ belegghert: daer bevel op hadde Cap. Matthijs Helt, die mede int voorsz schyeben Curschep was geweest/ ende Breda hielt innemen. Den 13. ende 14. Mey heeft de voorsz. Mansvelt met 7 stucken geschuts de schantse met 1200 Scheute / beschote en daer op geweldelicken gestoymt. Sy brachten oock een groot Heudeschip met een hooghe meerse vooz t Fozt/ ten hoogen water: de meerse vol goede musquettiers zijnde/ die die van binnen alle tegenweer souden beletten: Oock hadden sy bzuggen om aenden stoym te comen. Sy beliepen t Fozt tweemaal/ maer werden affgeslagen/ met verlies vantwee Italiaensche Capiteynen/ Horacio Fontana van Modena, en Jan Francisco Pagano Napolitean, met meer andere daer onder enige Nederlanders van naemen waeren. Jae men hielt vooz secker dat daer wel ses oft seven hondert doot ghebleven zijn: te meer om dat het vper ofte bzant doort schieten int voorsz. schep quam / ende de selve al verbranden die daer in waren: waer vooz sy met veel gequetste moesten afftrecken / vooz welke tegenweer Capiteyn Machijs Helt groote eere behaelde.

De schantse van Noordam te verscheers van Mansvelt beschoten ende besoot den 13 ende 14 Mey.

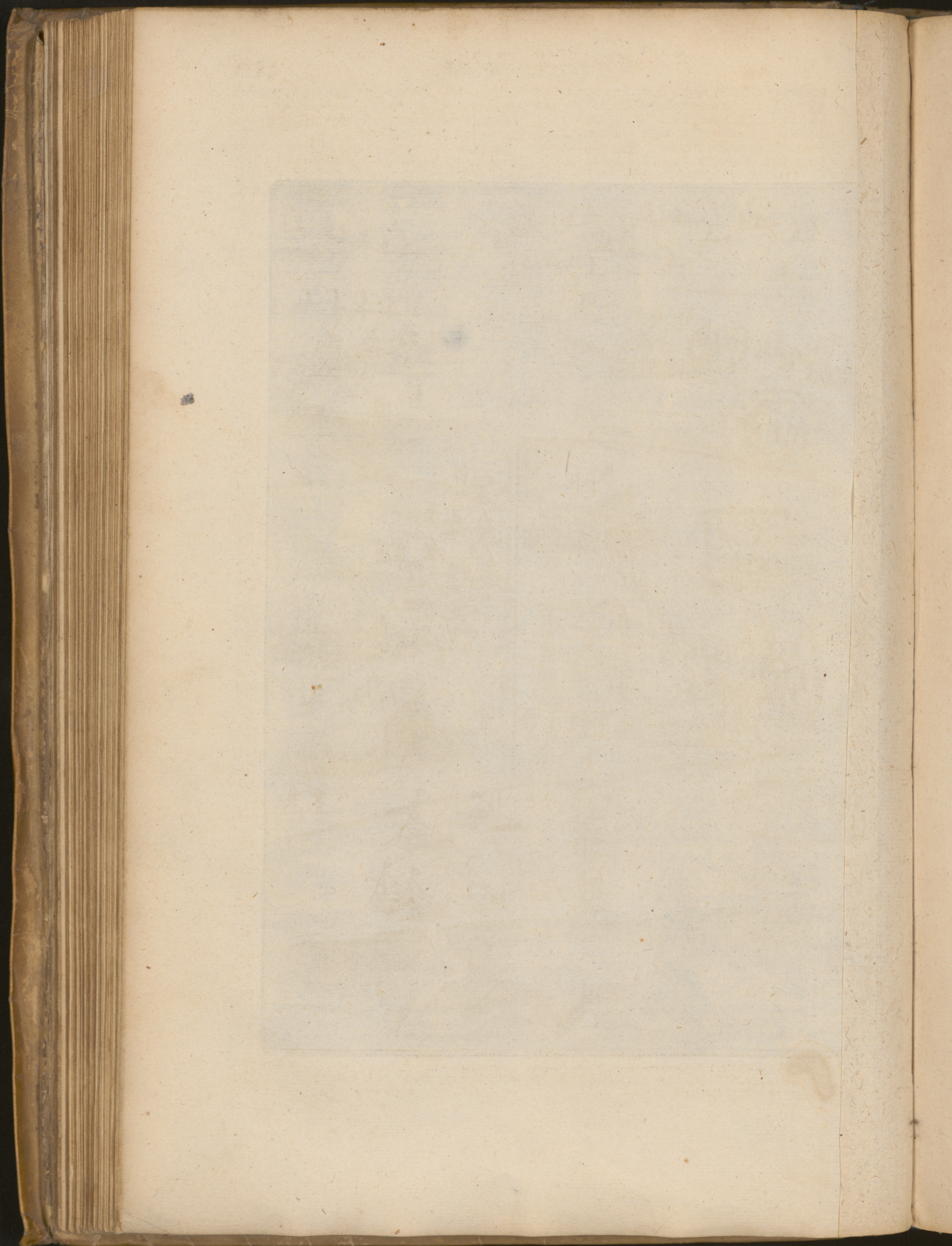
1590

Parma sent
Karel van
Mansvelt
tegen Breda
ende maecht
de Schantse
ter Heyden.

Cum privilegio

Kochtans gelandt zijnde/wert de plaetse den Graue van Solms ende den Ridder Veer, van Meeterkercke ghetoot/daer sp't meynen te bespringen/die alle dzy ter wijle sp die besaghen daer ober gequetst werden. Dit gheschiede den 1 dagh November/dies keerden sp weder van daer met grooten buyt van beesten ende anders.

Oudenburg
ingenomen

Die bande Garnisoenen van Oostende naemen ses daghen te vozen de Stadt van Ouden-

burgh inne by Surpzinse/ daer vier hondert soldaten in Garnisoen lagen/ pilgeerden ende bzynden de stadt/maer dentozen van't Clooster conden sp niet winnen.

In dit selfde jaer zijn noch veel ende verscheden clepne exploicten geschiedt alles om cozthept obergeslagen/ heeft yemant lust die te weten/kan de selve in Meteren lesen/ daer wy hem toe wijfen.

Beleggheringhe ende Inneminghe
Der Stadt ende Schantse van

Z V T P H E N.

Gheschiet in Mayo, inden jaere 1591.

1591

Orz ende al eer wy comen tot de beschrijvinge van de beleggheringhe ende inneminghe der stat Zutphen, zijnde de derde de Hooft- Stadt des Hertochdoms van Gelder, ende niet te min een Graeffschap op hem selven/begrijpende het derde quartier des Hertochdoms van Gelder (waerinne gelegen zijn dese volgende Steden/ Blecken ende Landtgebieden: Doefburg, Doetekom, Locchem, Grol, bredervoorde, ende Bronchorst, hoe wel het laetste hoor een Graeffschap alleen ghehouden wert. De Stad Zutphen die is gelegende rechte sijde vande Isel/ ter plaetse daer naer het seggen van Plinius ende Mela het gedeelte des Rijn geveest is dat sp Flevum noemen/ ende is geleghen omtrent anderhalf myl van Doefburg, vier mylen van Arnhem ende ses van Nimmegen.) Soo sullen wy int cozte verhalen ende beschrijven de inneminghe van de Hupsen van Turnhout en VVesterloo, de welke weynich tijdt te vozen gewonnen ende overovert zijn/tot een voozbereydinghe der selver Beleggheringhe. So mede eenige toerustinghen van schepen/ende andere Oorlochs-ghereetschappen/ende wat meer tot t'belegghen van Steden nut ende dienstelick is.

Turnhout
ingenomen.
den 1. April.

Het is geschiet dat op den 2 April die vanden Garnisoene van Breda ende andere/ het hups ofte Casteel van Turnhout hebben ingenomen/daer toe gebuyckende eenen Soetelaer die ghe woon was hier te leveren/ op het selve Hups/ ende desen man ter wijle sijnen wagh met vier op de Bugge stont/ soo sloech ofte stiet hy de Schiltwachte vander Bugge neder/ ende doozstak een ander: ende soo besich zijnde ende doende/ soo quam het Crichsvolck aengelooopen/dat daer by ineen verbyant hups verborzen lach/ende oberweldichden de reste ende behielden t'Hups.

Desgelijc daer nae int begintfel van May/ hebben sp haer oock van het slot van VVesterloo versekert/nochtans staende onder contributie/de jongen Heer van Merode hem daer op houdende/ de welke op de jacht was: welke occasie sp waer ghenomen hebbende/ hebben t'selbe daer dooz lichtelick inne gecregen/ vindende dit Hups seer bequaem ende pzojtelick om de reste van Brabandt tot contributie te bzyngen/ende haren bypandt daer alsoo werck te gheben/ter wijle sp elders haer aenflaghen volboerden. Int begintfel van Augusti hebben sp een rijcke conboy dat van Brussel naer Naemen trock/afgeset.

Westerloo
ingenomen
in May.

De Ho. Mo. Staten der gebnieerde Landen/hebbendenuh aer regieringhe op een goet fundament ghebracht ende haer contributien/schattingen ende incomstru soo gherekent/ dat sp eenighe maenden int jaer vermochten wat meer crichsvolck op te lichten/ ende de costen te dzyghen/om diemet alle nootfaeckelike behoefsten te Velde te bzyngen/ ende hare bypanden selfs te bespringen/ende offensie doozloghe aen te doen: soo hebben sp inden Somer alle ghereetschappe/ als gross gheschut in groote menichte va schepen schans-korven ofte schansghereetschappe/ bzygghen/ buscrupt/ klooten/ tenten/ende allen noodtdyust met groot voozdeel besozcht ende t'scheep gedaen.

Omme het gheschut te bewegen ende te stellen hebben sp cloeck schipsvolck uytghecozen/ die sp daer toe specialicken deden aennemen en onderhouden/ bevindende dat volck seer bequaem ende geschickt om t'gheschut inde schepen te laden/weder te lossen/planten/ vervoeren/ende dat selfde metter handt by ghebreke van peerden/in noode treckende over alle Dycken ende Marasschen: Item dat te planten en aff te schieten/ ende voozts alles wat tot het gheschut behoort/ met een wonderlicke behendicheyt uyt te voeren.

De Ho. Mo. Staten hebben oock haren Gouverneur Generael den Prince Maurits van Oraingie/als opperste Veld-Heer toegevoecht enige